

Заслуги на Цариградския печатъ въ освободителното дѣло съ огледъ къмъ ола- вянската идея.

I.

Имало ли е две противоположни публицистични школи до освобождението?—Цариградъ най-ранното огнище на будители — Първитъ копнежи.—Еднакви по сжщество схващания, разни методи и тактики на легалната цариградска и нелегалната задгранична публицистика.—Кое е извиквало разнитъ тактики и нагледни разноречия?

Не сж основателни твърденията за съществуване на двѣ диаметрално противоположни публицистически школи въ дѣлсто на нашето политическо освобождение. Не сж основателни тѣзи твърдения и тѣхнитъ поддржатели не представляватъ и не могатъ да представятъ за това никакви сериозни и убедителни данни и доказателства. Едната, казватъ, школа—цариградската, била легална, еволюционна, даже туркофилска; другата—нелегална, революционна, антитурска; едната имала своята резиденция въ Цариградъ, другата—въ Букурещъ, задгранична въобще, т. е. извънъ Турция. Тѣ не били съгласни въ принципи, въ програми въобще и като че ли цариградската школа, бидейки туркофилска, мирѣла се съ турското владичество и съ българското политическо робство. Но да се проучи по-грижливо истинското отношение на така противопологаанитъ двѣ школи; да се издири обективно тѣхната деятельность, сжществото и съдържанието на тѣхнитъ проповѣди, насокитъ, по които сж били ръководени, достиженията, къмъ които сж се стремѣли—зато ва не е приложенъ достатъчно трудъ.

Менъ се струва, че ако нѣкой би се постаралъ да сравни насокитъ и копнежитъ на дветъ школи, да проникне въ програмитъ имъ, да се спре върху писанията имъ, при разнитъ моменти и по разни въпроси на нашия общественъ и народенъ животъ, ще се види най-нагледно, че и цариградскиятъ печатъ и задграничниятъ, и така наречениятъ легаленъ и така наречениятъ нелега-